

korú tanulókról van szó, akiknél a tanári osztályzatban is kifejezésre jutó szorgalom, munkakedv és jellemtulajdonságok fokozott mértékben befolyásolják tanulmányi eredményeiket.

A kísérlet kedvező eredményéből, tekintettel a vizsgálati anyag kicsínvségére, végleges következtetéseket nem szabad levonnunk. Az esetben azonban, ha ismeretlen tömegből, rövid idő alatt, nagyobb számú egyént kell gyorsírás tanulására kiválasztanunk, a képességvizsgálati eljárás sikerrel alkalmazható. Így jelentőséget főleg azokban az iskolákban nyerhet, ahol a gyorsírást nem kötelező tantárgyként oktatják.

Pentz Gáspár.

Az iskola a családvédelem szolgálatában.

Minden felnőtt embernek van valamilyen életfilozófiája. A köznyelvben életfelfogásnak nevezik ezt, amíg az egyénre magára vonatkozik. Amint azonban a családra és a gyermekre is áthat, életfilozófiának lehet nevezni. Ez benne van az egyénben, beleékelődött, beleégetett életfelfogás. A szülő, akinek mindig van valamilyen életfilozófiája, különösen a nevelés terén, akkor kerül először szembe az iskolával, amikor az ő felfogása az iskolával összeütközik.

Ez az összeütközés annál tragikusabb, minél távolabb áll a szülői felfogás az iskolától. Ezen a ponton nemcsak az egyszerűbb életkörülmények közt élők, hanem az úgynevezett intellektuellek között is bőven találunk példát. Nem egy esetben hallottam, hogy a szülő a szó legszorosabb értelmében gyűlölte a tantárgyat, amely fiacskájának nehézséget okozott. Ez magában még nem lett volna különös. Sokkal szomorúbb, hogy ez a tárgygyűlölet már a priori megvolt a szülőben, mielőtt a gyermek tanulta volna. Kellemetlen, szomorú emlékek hatása alatt valósággal beleszuggerrálta gyermekébe a tárgygyűlöletet, azután — az elért negatív eredmény természetes következményeképpen, aminek ő maga volt az okozója — haragja a tárgy, sőt az azt tanító tanár iránt még fokozódik. Az ilyen egoista gondolkozású szülőktől ugyan hiába várjuk a szakavatott pedagógusok nevelésügyi fejtegetéseinek meghallgatását, vagy elolvasását. Még kevésbé a gondolatok megszívlelését.

Kapcsoljuk ki ezeket megbeszélésünk keretéből. Legyen nekik könnyű az a gondolat, hogy náluk a tárgygyűlölet, sőt az iskola- gyűlölet családi tradíció. Nincs az a lelkes, nagy tudású, élénk pszichológiai érzékű pedagógus, aki ezeknek a kedvére tudna beszélni. A tapasztalat szerint a szülői értekezleteket is azért hallgatják, hogy fikatív, demagógikus álokoskodásaikkal a közfelfogást a helyes útról eltérítsék, néha az előadót is nevetségessé tegyék. Szóljunk inkább azokról, akik legalább kezdetben teljes odaadással hallgatják az előadó pedagógust.

Ezeket két csoportra oszthatjuk. Az első csoportbeliekben még és a régi hagyományos tisztelet az iskola iránt. Ezek hűségesen meghallgatják a kérdéses előadást, tapasztalatokat szereznek, de bizony

ezek a tapasztalatok gyakran olyanok, mint ama bibliai kősziklára esett mag, amely elszárad, nem lévén nedvessége. Meghallgatják a tanítást, csak az a baj, hogy azt tanításnak tekintik, amelyet sokkal inkább tisztelnek, semhogy megjegyzéseiket kockáztatni mernék. Ezekből sem a nemzetenvelésnek, sem a társadalmi közösségnek semmi haszna nincs. Annál kevésbé, minthogy ez az odaadó áhitatos igazhallgatás — nem nevezhetjük ebben az esetben egyébnek — rendszerint csak addig tar, amíg az előadó munkáját befejezi. Utána megykiki a maga útján, függetlenül az előadáson hallottaktól.

A másik végleten lévők semmitsem akarnak elfogadni az előadottakból. A mindenkinél okosabb, mindenben erőszakosan újíókők, önmaguknak eszmei rabjai, saját elgondolásuknak föltétlen inádói. Ezek mindent megbírálnak, semmitsem fogadnak el, amit az iskola eléjük ad. Ezekből éppúgy nincs haszna a társadalomnak, mint azokból. — Mindkét véglet erősen szubjektív: a középpontban az én áll, függetlenül a társadalmi közösség követelményeitől. Pedig az emberi társadalom nem az egyén, hanem a közösség érdekében áll fenn, és az egyének boldogulása csak ennek a közösségnek előléhelyezésével lehetséges.

A nehézségekhez járul — sajnos — elég gyakran az előadó szubjektív öntetszelgése. Szülői értekezleteken nem egyszer tapasztaltuk, hogy az előadó akadémiai magaslátról beszélt a minden rendű és rangú hallgatóknak. Előadását ennek következtében persze a hallgatók nagyrésze nem értette meg, de annál inkább magasztalta, és azzal tetselgett viszont magának, hogy az egyes gondolatfoszlányok halvány asszociációja alapján az egészet érti. Gondolható, ez a gyér gondolatfoszlánytömeg, átvive a nevelés realis mezejére, mekkora kárt okozott annak a szegény családnak az életében! — A szülői értekezleteken előadott értekezés azért sem éri el gyakran a célját, minthogy ott a középpontban nem az említett értekezés áll, hanem ami utána következik: a szülők kéregetése a tanulók érdekében. Így akármilyen szép legyen is az előadás, teljesen elveszti értékét, a nála sokkalta fontosabb hasznosságát elvvel szemben.

Mindezeknél célravezetőbb volna az ifjúság nevelésének helyet adni a rádióban. Ha a magasrendű és a könnyű zenével művelik a lelket, ha a népi zenével táplálják a nemzeti érzést, ha a különböző szépirodalmi és tudományos előadások megtanítanak különböző igazságokra, ha az asszonyoknak is adnak főzési és egyéb tanácsokat, miért ne kaphatna helyet a legfontosabb államérdeket képviselő tényező a gyermeknevelés? Az ifjúság nevelése is honvédelem! A tanár, aki a jövő generációt neveli, elsőrangú honvédelmi kötelezettséget teljesít. A rádiónak éppúgy be kell állania a honvédelmi kötelezettségbe is, mint mindenkinék, aki jó magyarnak tartja magát. Engedjék megszólalni ott is rendszeresen a pedagógusokat! Ne csak néhanapján: ennek nem sok értelme van. Ne egy-egy magasröptű előadás keretében, ezt nem sokan hallgatják, néha éppen az arra hivatottak nem. Ha nem adjanak helyet az iskola és a szülői ház érdekeit képviselő gyermekvédelemnek! Ha lehet tanácsot adni beérkezett levelekre — miért ne lehetne ugyanezt tenni a tanulókkal és a szülőkkel? Ne gondolják, hogy semmirevaló, nem fontos és érdekes kérdéseket vetnek fel! Meny-

nyi őszinteség, bizalom, és biztos siker lehetősége kecsegtette akkor, ha az előadó az ismeretlenség homályából tárgyilagos válaszokat adhatna a kérdezőknek! és mennyi kétségbeesett, sze encsétlen szü.öt és gyermekeket menthetnénk ki a különféle »pszichoanalitikusok« és áltanácsadók skarmaiból! Mennyi szülő látná be gyakran saját fia tanárának igazságát, ha az ismeretlen, tárgyilagos idegen véleménye megegyeznék az ő állítólagos »ellenséges« tanárukkal!

Erre elsősorban a tanár hivatott. Nem kell u. n. külön nevelőa tanár, elég az osztályfőnök: Ha az végiglátogatja tanulóit otthonukban, szálláshelyükön, ha a katedráról leszállva otthoniasan elbeszélget velük, ha a fogadóórákon, szülői értekezleteken, szülők iskolájában megértő, szerető hangon szól, ha éreztetni tudja tárgyilagos igazságát, csak azok a szülők fordulnak el tőle, akikről beszélni jelen értekezéa sünkben nem tartottuk érdemesnek. Le kell számolni azzal, hogy ilyenek mindig voltak, vannak és lesznek. A többiek számára azonban lehet mód a segítségre, a szülői ház és az iskola együttműködésére. És ez az eljárás megengedett mellékkeresetet biztosíthat egyes tanároknak is, a tanügyi hatóság részéről.

Kell, hogy a magyar ifjúság, önmagában is, a szülőkön és a tanárokon keresztül is, megtalálja az életben való érvényesülés lehetőségét. A jövő nemzedékért, egy új ezerév megteremtőiért és fenntartóiért kell, hogy legyen a nemzetben hit, jog és erő.

Pornai Gyula.

Módszer vagy tankönyv.)*

A Nevelésügyi Szemlében ismételten felvetődött, de csaknem úton útfélen hangoztatott és megvitatott problémához kívánok röviden hozzászólni egy új iskolatípus, az ipari középiskolák szemszögéből. Előre kell bocsátani azt, hogy egészen különleges helyet foglal el ez az iskolafajta a többi középiskola között, mind hatalmas tananyaga (általános műveltség és szakműveltség), mind a tanulók magas óraszámja (heti 46—48 óra) miatt. Eppen ezért hozzászólásommal csupán a módszer és tankönyv „mérleg” egyik sepernyőjébe szeretnék néhány érvet elhelyezni.

Az ipari középiskolák III.—IV. osztályainak irodalomtörténeti anyaga lényegében megegyezik a gimnáziumok VII.—VIII. osztályának anyagával. Heti 3 óra áll a rendelkezésre. Viszont a növendékeknek a heti 46—48 óra miatt az otthoni begyakorlásra vagy mondjuk inkább tanulásra alig jut idejük. Ez eleve eldönti azt, hogy a mi iskolafajtánknál a helyes és jó módszernek sokkal nagyobb jelentősége van, mint a tankönyvnek. A tanulók ugyanis arra kényszerülnek, hogy a tananyag iskolai feldolgozását megörökítő kissé részletesebb vázlat alapján otthon feldolgozzák, nem pedig megtanulják az előző óra anyagát. Szövegtanulásról tehát nálunk szó sincsen, hanem inkább iskolai begyakorlásról. Ennek sikere pedig a módszertől függ. A következő órán az a

(Hozzászólás a magyar irodalom tanításának időszerű kérdéseire az ipari középiskolák szemszögéből.)